

Zápis z obhajoby disertační práce pana Taku Shinohary

konané dne 31. 8. 2015 od 10,00 hodin

Téma práce: „*Vytváření národně politické kultury v Čechách v letech 1848-1868 – Pokus o přemostění mezi sociální a kulturní historií*“

Přítomni:

Doc. PhDr. Magdaléna Pokorná, CSc. (předsedkyně komise)

Mgr. Miroslav Michela, Ph.D.

PhDr. Jan Randák, Ph.D.

Prof. PhDr. Ivan Šedivý, CSc.

Mgr. Milan Řepa, Ph.D.

Prof. PhDr. Milan Hlavačka, CSc. (školitel)

Doc. PhDr. Zdeněk Hojda, CSc. (oponent)

Prof. PhDr. Jiří Pokorný, CSc. (oponent)

Předsedkyně komise p. doc. PhDr. Magdaléna Pokorná, CSc. Zahájila obhajobu a krátce představila přítomným kandidáta, pana Mgr. Taku Shinoharu.

Školitel blíže seznámil přítomné s uchazečem a s jeho dis. prací: Prof. Hlavačka poukázal na skutečnost, že uchazeč je uznávaný japonský bohemista, jenž je s oborem a fakultou propojen již několik let. V 90. letech studoval na fakultě u prof. Oto Urbana a v Japonsku se velmi zasadil o rozšíření povědomí nejen o Čechách a bohemistice, ale také o Filozofické fakultě a Univerzitě Karlově. Prof. Hlavačka považuje Mgr. Shinoharu za vzorného studenta, který si studentské povinnosti v rámci kombinované formy studia plnil svědomitě a zejména oceňuje jeho osvojení češtiny jako jazyka vědeckého diskurzu. S tím souvisí i výborná jazyková a stylistická úroveň předkládané práce. Za nejvýraznější klad nejen vlastní práce, ale i přístupu studenta, považuje prof. Hlavačka studentova metodologická východiska, která se jeví jako velmi pružná, nsvázána tradičním dělením na primordialismus a modernismus, resp. konstruktivismus a esencialismus. Shinohara se dle Hlavačky snaží tuto škálu spíše spojovat a celé jeho dílo tak školitel vnímá jako jakousi kompozici. Dále prof. Hlavačka krátce seznámil přítomné se strukturou práce a vyzdvihl skutečnost, že jednotlivé části vyžadovali jemné a současně přesné metodologické tříbení.

Dále seznámil kandidát přítomné se svou disertační prací, s jejími stěžejními východisky a závěry. Stručně poukázal na několik skutečností, které ze své práce považuje za zdůraznitelné. Tak například jde o kulturní synkretismus novodobé občanské společnosti, dále horizontální šíření myšlenek nacionalismu (jako příklad uvedl Shinohara paralelní průběh národotvorného procesu Čechů a Němců) a zejména o sociální vakuum v roce 1848. Uchazeč zdůraznil, že v roce 1848 při vytváření

nových právních poměrů chyběly patřičné sociální komponenty (se svými kulturními prostředky). Sociální prostředí nebylo na obdobnou transformaci právně dozrálé. Stručně řečeno: sociální realita by se nestala historickou realitou bez patřičných kulturních forem.

Poté oponenti přednesli závěry svých posudků

Docent Zdeněk Hojda poukázal na výstižnost názvu práce a jejího podtitulu a zmínil jejich deklarativnost. Zdůraznil také, že ač je v názvu „pokus o přemostění sociální a kulturní historie“, práce lze zřetelně rozčlenit na dvě poloviny. Ta první více konotuje k sociální historii, zatímco druhá polovina tihne k historii kulturní. Přesto lze zaznamenat tolik styčných bodů a spojovacích článků, že výše zmíněné rozčlenění není ke škodě věci. Hlavní přínos práce vidí Hojda v zacílení na venkovské prostředí a v mapování zapojení nejširších vrstev do národně-politické kultury. V tomto smyslu považuje za neklíčovější pasáže práce 3. a 4. kapitoly – pojednávající obecně o národních slavnostech a o konkrétním příkladu takové festivity, tj. položení základního kamene Národního divadla. Hojda také ocenil výběr pramenů, který se účelně liší pro jednotlivé kapitoly. Dle jeho názoru tak práce získává na plasticitě. Celkově jde o velmi cennou práci a uchazeč dle Hojdy prokázal vůli k vlastnímu přístupu. Svoji práci pak Shinohara výrazně přispěl do české historiografické diskuse.

Profesor Jiří Pokorný uvítal, že se autor zabýval otázkou národa ne od jeho počátků, ale že se zaměřil i na stádium zdánlivě obecně známé. Kvitoval skutečnost, že Shinohara použil prameny, dosud málo využívané a že soustředěním se na vztah mezi sedláky a domkáři, umně navázal na práci Chr. Stözlza. Pokorný zpochybnil výstižnost pojmu „pseudokonstituční éra pro 60. léta a chybějící fenomén pohřbů v Shinoharově škále festivit. Za inspirativní zmínil oponent exkurz o národním přisvojení svatojánských oslav. Dle Pokorného je práce pozoruhodným příspěvkem k českým dějinám a bezesporu dosahuje předepsané úrovně pro udělení titulu Ph.D.

Uchazeč Taku Shinohara poté odpověděl na posudky oponentů a poděkoval za rozsáhlé a podrobné recenze. Zdůraznil, že při navazování na práce Vladimíra Macury chtěl využít „překládovost“ sociální praxe, nikoli textu. A jako příklad uvedl skutečnost, že němečtí liberálové, ač využívali staré tradiční formy a symboly, dělali to jen neradi, zejména proto, že ony formy kritizovali na českém prostředí. Na závěr svého vystoupení Shinohara podtrhl roli církevních představitelů, neboť, jak ukázal v práci, jejich počínání v rámci národně-politické kultury bylo srozumitelné pro lidovější vrstvy.

Diskuse:

Pan doktor Miroslav Michela vyzdvihl metodologický graf a podotkl, že předkládaná práce je zejména o politické mobilizaci. V té souvislosti se dotázal uchazeče, zda při studiu pramenů týkajících se venkovského prostředí narazil na fenomén národní indifference, na postoj nezájmu a neochoty se zmobilizovat. Shinohara odpověděl, že dle jeho názoru přihlášení se k národu (k jeho jazyku, rituálům, symbolům) ještě nutně nemusí implikovat politické jednání, spíše jde o aplikaci nových forem jednání ve veřejném prostoru. Správně podotkl, že je nutné odlišovat „kulturní formu“ a „ideologii“.

Poté prof. Hlavačka podotkl, že pro české prostředí chybí syntéza dějin politické veřejnosti na venkově. Dosud tak musejí autoři, stejně jako Shinohara, extrahovat na základě venkovských elit. Jejich vklad do politické kultury byl však omezen, neboť ta vyžadovala značné finanční oběti, ke kterým, venkovské elity nebyly ochotny.

Doktor Jan Randák vznesl posléze na uchazeče otázku, kdy vznikl jím postulovaný sociální antagonismus na venkově. Zda již v březnu roku 1848, nebo až po zapojení sedláků do národně-politického života. Randák nabádal uchazeče, aby zmíněný antagonismus „otupil“ a poukázal v té souvislosti na formy spolupráce sedláků a domkářů. V reakci na tuto výtku Shinohara podotkl, že se sedlákům podařilo získat hegemonii v politickém prostoru na venkově, neboť si přivlastnili veřejnou samosprávu. Následně se jej doktor Randák dotázal, zda vysledoval nástroje, kterými sedláci onu hegemonii získali. Zároveň Randák upozornil, že petice z roku 1848 ukazují na stav, nikoli na dynamiku, na proces.

Doktor Milan Řepa upozornil, že i s ohledem na debatu je první část práce nejnosnější. Shinoharova práce ukazuje, kterými cestami bychom se česká historiografie mohla ubírat. K výše zmíněné diskusi přispěl Řepa tvrzením, že antagonismus je sice staršího data, ale po roce 1848 dostal prostor k ventilaci.

Na závěr diskuse zacílil jeden z oponentů, docent Zdeněk Hojda na jeden z konkrétních termínů, kterých Shinohara užívá, a sice na pojem banderie. Hojda poukázal na fakt, že banderie ač souvisejí s korunovační slavností 1836, snaha udělat z nich reprezentaci venkova zkrachovala. Poté byla diskuse ukončena.

Předsedkyně komise všem poděkovala za diskuzi.

Zásadní připomínky zpochybnující přístup nejsou.

Předsedkyně navrhla veřejné hlasování, které komise jednomyslně schválila. .

Vyhlášení výsledků hlasování:

Počet členů komise – 7

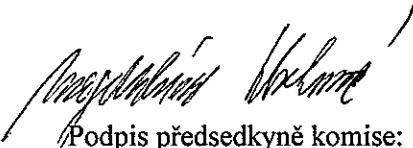
Přítomno členů komise – 5

Kladných hlasů – 5

Komise navrhla udělit titul doktor (Ph.D.)

Zapsal: Mgr. Vojtěch Kessler, Ph.D.

Souhlasí: Doc. Magdaléna Pokorná, CSc.

Podpis předsedkyně komise:

